

ЧИВ – опасностите дебнат навсякъде!

Автор(и): Емил Иванов

Дата: 30.08.2015

Чуждоземните инвазивни видове (ЧИВ) е тема, която фокусира мащабен политически, икономически и професионален интерес. Светът е свидетел на един изключителен природен феномен – широкоформатна интродукция (пренос) на инвазивни чуждоземни видове (плевели, неприятели, патогени). Причините за това глобално движение с рестартираща агресия основно са две. От една страна – свободното движение на стоки и хора, и от друга, промяната на планетарния климат. Тази мащабна трансформация, повишен интензитет, мощна динамика, радикализация и провокативност в присъствието на ЧИВ се определят като една от водещите световни заплахи както за биоразнообразието в екосистемите, така и за земеделието, горското стопанство, екологията и човешкото здраве.

Европа е една от най-чувствителните територии, където безпрецедентната инвазия на чуждоземните видове непрекъснато се реактивира и набира скорост. Какво чудно тогава, че това многопланово нашествие, този стрес тест, този в много случаи странен поведенчески модел произвежда страхове? Страховете са съвсем основателни и пораждат много въпроси. Има ли светът нужното ниво на компетентност да се пребори с тази реална заплаха за съществуването си? Има ли светът политическа воля и финансов ресурс да реши това смъртно опасно предизвикателство? И в крайна сметка: какви са шансовете за успех срещу страховитата опасност?

Ако съсредоточим внимание към обединена Европа, част от която е и България, ще видим, че ЕС не е в изчаквателна позиция, ЕС ангажирано подхожда към злободневната тема и инвестира мощен политически, финансов и научен потенциал за борба с голямата опасност. Регламент/ЕС/1143/2014, който влезе в сила на 1 януари 2015 г., чиито характеристики генерират устойчивост, многофункционалност, отключва креативност и мотивация, акумулира нова енергия. Документът регламентира три типа действия: превенция, ранно откриване и бързо унищожаване и контрол. Стратегията предвижда

съставяне на Списък на приоритетните чуждоземни видове. Освен добре познатите вредители, които са разпространени и у нас – колорадски бръмбар, памукова листна въшка, тютюнева белокрылка, кестенов миниращ молец, пача трева и др., особено важно е да се знае кои са новите чуждоземни видове. Основен момент в този институционален инженеринг е, че дефинира взаимовръзките между съответните административни институции и ключови индустрии, както и начините за ефективно информиране на обществеността.

В случая специално трябва да бъде отбелязано, че агресията на ЧИВ, чиито метаморфози, хиперактивност и възпроизводство бележат непознати досега форми и стойности, е реална база за възникване на нови фитосанитарни рискове за растителното здраве.

Основните предпоставки за бума на фитосанитарните рискове са настъпващите промени при вредителите, векторите, растенията и взаимоотношенията между тях. В тази връзка мониторингът е от ключово значение за прецизността при формулирането на концепции, стратегии и формати за успешна атака срещу ЧИВ.

* * *

Борбата срещу нашествието на ЧИВ е мисия за спасяване живота на планетата. Ако обърнем поглед към нашата страна, ще видим, че отговорните институции (БАБХ, направление „Растителна защита“, Изпълнителната агенция по околната среда, както и научните звена) работят за изпълнението на Европейския регламент. Това е похвално и окуражително, но да не забравяме – всяка стратегическа концепция изисква дългосрочно планиране, сработване между отделните звена и желязна дисциплина. Форсмажорните обстоятелства, които ЧИВ „сътворяват“ безспир, могат да обърнат всяка концепция с главата надолу. Регламентът на ЕС е един базов параметър, националната стратегия с идентична визия е моторът, дългосрочната и далновидна политика за успех в тази изключително сложна и взривоопасна среда.